

דף

כריתות כ"ב ע"ב - כ"ג ע"א

על הדרף

שט

ובספר מגדים חדשים (על שבת שם) כתב: לענ"ד לא ראיתי שום ראייה משם, דשם ר"ל דילפינן אשם שפחה חרופה דהוא בשתי סלעים מאשם מעילות, וכמו שמבואר בסוגיא ההיא בזבחים (מא, א) ע"ש, ואין משם שום גילוי לענין אשם תלוי בשפחה חרופה. ע"כ. וע"ש עוד בזה.

★ ★

בגמ': אמר רבא, מדברי שניהם נלמד, אשם ודאי לא בעי ידיעה. **כתב** חכ"א בקובץ קול התורה (קובץ נ"ז ע' כ'): הנה בשבת (ע"א ע"ב): אמר עולא, למ"ד אשם ודאי לא צריך ידיעה בתחילה כו', ופרש"י שם דפלוגתא דר"ט ור"ע היא בכריתות (כ"ב:). והתוס' שם השיגו, דבסוגיין מבואר דלדברי שניהם אשם לא צריך ידיעה, ובהא לא פליגי והמהרש"ל שם הביא, ד"מ דהמ"ד דאשם בעי ידיעה היינו ר' יוסי דמתני' דבסמוך דאין שנים מביאים אשם אחד, וה"ט משום דליכא ידיעה. אולם דחה, דאין הכרח מר' יוסי דהטעם הוא משום דבעי ידיעה, אלא הוי חסרון בהא ששנים מביאים קרבן אחד, וכמו דמבואר בדעת ר"ע דהכא ס"ל להדיא דלא בעי ידיעה, ואעפ"כ במתני' דבסמוך קאמר דבא אחר ואכל את השניה זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי, ופליגי אר"ש דשניהם מביאים אשם אחד, וכ"ה במאירי שבת שם כהמהרש"ל, דאין הכרח בר' יוסי דס"ל דבעי ידיעה.

אולם כבר ציין הגר"א בגליון בשבת שם וז"ל: אבל [מ"ד דבעי ידיעה] הוא ר' יוסי דבעי ידיעה בתחילה, כמ"ש כריתות (ז:): מודה ר"י במחוסר כפרה מ"ט התם בעי גברא ידיעה כו', ובזה מחולק שם ר"י ור"ש (ע"כ).

והיינו דמפורש לעיל (ז:): דר' יוסי מחלק בין קרבן מחוסר כפורים לשאר חטאות ואשמות, והחילוק דבמחוסר כפורים לא צריך ידיעה, הרי דבאשם דעלמא בעי ידיעה, ותמוהים דברי המהרש"ל והמאירי וצ"ע.

דף כ"ג ע"א

בגמ': והא יש אוכל אחת וכו' אמר ר'י ההוא כנסה וכו'. **כתב** הגאון ר' מאיר אריק זצ"ל בהגהותיו כאן: לכאורה הו"מ לאוקמי הא דיש אוכל בשוחט בהמת קדשים ונמצא בה וולד חי, דנאכל ליום וללילה כדאי' בתמורה דף י"א, ולבתר יום ולילה הוי נותר אף שחי, וזה וודאי לא

בגמ': אבל אדם תלוי כיון דעל ספק חלב קאתי, אימא לא יהא ספיקו חמור מודאן, מה חטאת בת דנקא אף ספיקו אשם בר דנקא, אהכי כתב רחמנא ואם נפש, וי"ו מוסיף על ענין הראשון.

ופירש"י דאשם תלוי צריך להביא בשיווי שני סלעים שנאמר בערך כסף, אבל חטאת סגי בכבשה בת דנקא.

כתב ברמ"א (או"ח סי' תר"ג) בשם תלמידי רבינו יונה (ריש ברכות) דספק עבירה צריך כפרה יותר מודאי עבירה, כי בודאי עבירה מתחרט ביותר על מעשיו, משא"כ בספק עבירה הרי הוא מניח שמן הסתם לא חטא, ואינו מתחרט על מעשיו, ומהא טעמא קרבן חטאת שהוא על ודאי חטא סגי בכבשה בת דנקא, משא"כ באשם תלוי שבא על ספק עבירה לא די בזה, אלא צריך להביא דוקא איל בן שתי סלעים, כיון שאינו מתחרט על חטאו.

כיוצ"ב כתבו הראשונים בטעם שנערה המאורסה עונשה בסקילה, ואילו אשת איש אין לה רק עונש חנק, לפי שאשת איש אימת בעלה עליה, וחוששת ממנו בשעת חטאה, ואינה עושה בלב שלם, משא"כ ארוסה שאינה מפחדת מהארוס, ועושה החטא בנפש חפצה, צריכה כפרה ועונש יותר גדול.

★ ★

בחדושי חתם סופר (שבת דף ע"ב ע"א) כתב דאשם תלוי שהוא שתי סלעים הוא מ"ח פעמים יותר מחטאת בת דנקא, וכתב וסימניך: "ח"ם לבי בקרבי, בהגיגי תבער אש" (תהלים ל"ט ד'), חם בגימטריא מ"ח, שמכיון שלא יחם לבו בקרבו להתחרט על עוונו, צריך להביא כפול מ"ח פעמים קרבן לכפרתו.

★ ★

בגמ': אשם שפחה חרופה לא כתב בה בערך, ילפינן באי' אי'.

הנה התוס' בשבת (ע"ב ע"א) ד"ה בעל וכו' כתבו: דהא לא אשכחן בשום מקום בשפחה חרופה אשם תלוי ע"כ. וכתב הגאון השואל ומשיב (מהדורא ד' חלק ג' סי' קכח): הנה במש"כ התוס' בשבת להסתפק אם שייך בשפחה חרופה אשם תלוי, לפענ"ד צ"ע בכריתות (דף כב, ב) אמרו שם שפחה חרופה יליף באיל באיל, ומשמע דבשפחה חרופה שייך ג"כ אשם תלוי ע"ש.